

Maten och miljön | 2014 #4

NYHETSBREV **SPECIAL** FRÅN SVENSK MAT- OCH MILJÖINFORMATION – PUBLICERAT 27 JUNI 2014

SMMI:s stora partienkät om mat och miljö 2014 färdigställd – ta del av partiernas svar nedan

Vilka är de viktigaste miljö- och klimatpåverkande faktorerna när det gäller vår livsmedelsproduktion och -konsumtion? Vilka politiska styrmedel bör användas för att minska matens miljö- och klimatpåverkan? Hur bör ett långsiktigt arbete med att minska matens miljöpåverkan se ut?

Svensk mat- och miljöinformation ville inför valet i september ha svar på hur våra nuvarande partier i riksdagen och Europaparlamentet ser på saken, så vi skickade ut en enkät.

Ta del av partiernas enkätsvar på de följande sidorna. Åtgärdsförslagen spänner mellan satsningar på svenskt jordbruk, minskning av matsvinnet och skatt på köttprodukter.

Lite senare hoppas vi kunna komplettera svaren med analyser från några forskare och miljöorganisationer. Följ uppdateringarna på smmi.nu.

Hjälp oss gärna att sprida enkätsvaren till fler mat- och miljöintresserade! Posta till exempel länken <http://smmi.nu/2014/06/27/smmis-stora-partienkat-om-mat-och-miljo-2014-fardigstalld/> på Facebook och andra sociala medier.

En fin sommar tillönskas er alla!

SMMI | STORA PARTIENKÄTEN 2014

Personnamn är utsatta i de fall där en specifik person i partiet varit huvudansvarig för enkätsvaren.

FRÅGA 1:
Vilka är de viktigaste miljö- och klimatpåverkande faktorerna när det gäller vår livsmedelsproduktion och -konsumtion?

•

FRÅGA 2:
Vilka politiska styrmedel förespråkar ni när det gäller matens miljö- och klimatpåverkan?

• •

FRÅGA 3:
Hur bör ett långsiktigt arbete med att minska matens miljöpåverkan utformas?

• • •

Centerpartiet

Roger Tiefensee (C), riksdagens miljö- och jordbruksutskott

1. All livsmedelsproduktion har i varierande grad miljö- och klimatpåverkan. Därför är det viktigaste att de livsmedel som produceras verkligen kommer till användning och att matsvinnet minskas. Den stora importen av livsmedel vi har till Sverige kan också orsaka problem, eftersom vår konsumtion då belastar mark- och vattensystem i andra länder. En viktig utgångspunkt för de svenska miljömålen är att lösa miljöproblemen utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser.

2. Vi förespråkar styrmedel som gör att konsumenter kan göra medvetna val. Tydlig ursprungsmärkning och innehållsmärkning av livsmedel tillsammans med kostråd för klimat och hälsa är därför viktiga.

»
**tydlig
ursprungsmärkning
och
innehållsmärkning
av livsmedel**

3. Förutom att minska matsvinnet är ett av de bästa sätten att minska matens miljöpåverkan att äta livsmedel som är i säsong och äta mer vegetariskt. För att äta säsongsanpassat behövs lokal produktion av livsmedel runt om i Sverige. Centerpartiet vill att Sverige formar en nationell livsmedelsstrategi som en vidareutveckling av satsningen på Matlandet Sverige. En sådan livsmedelsstrategi bör innehålla mål för ökad svensk livsmedelsproduktion totalt sett och även mål för ökad ekologisk produktion. Tydlig ursprungsmärkning och nya affärsmodeller med mer direkt kontakt mellan producenter och konsumenter är viktigt för att möta ett ökande intresse för matens ursprung, miljöpåverkan och kvalitet.

Folkpartiet

1. Att livsmedelsproduktionen sker på ett miljömässigt hållbart sätt, och att en hållbarhetsaspekt finns med vid val av transporter av livsmedel samt vid framställning av proteinfoder för djuruppfödning. Vi välkomnar också arbetet som görs för att synliggöra vilka utsläppseffekter som fodersammansättningen får. FP vill också öka konsumenternas medvetenhet kring konsumtionens betydelse för exempelvis klimatfrågan. Därför behövs tydliga märkningar och effektiva kontrollsystem. FP är medvetna om att det kommer att krävas förändringar vad gäller såväl produktion som konsumtion för att vi ska kunna skapa ett mer hållbart samhälle. Som konsument kan vi genom vårt handlande styra utvecklingen, men samhället har ett ansvar för att ett väl fungerande tillsyns- och kontrollsystem finns.

2. Det är viktigt att jordbruket blir hållbart, att växtskydds- och gödseltillförsel sker återhållsamt samt med stor precision. Vid offentlig upphandling ska tydliga miljö-, klimat- och hälsoskyddskrav kunna ställas och långsiktigt hållbara produkter kunna premieras. FP lyfter ofta fram vikten av att märkningssystemen är korrekta samt att tillsyns- och kontrollsystemen fungerar. Antibiotikaanvändningen måste kraftigt begränsas. Livsmedelssektorn måste beaktas i samband med internationella klimat-/miljöavtal. Vi behöver få till ett bindande klimatavtal i Paris 2015, samt en internationell plan för utfasning av subventioner på fossila bränslen. Viktigast för att få ned koldioxidutsläppen är effektiva ekonomiska styrmedel i form av koldioxidskatter och ett väl fungerande system för utsläppshandel.

3. Genom ekonomiska styrmedel, minskat matsvinn, förnybara drivmedel i jordbruksproduktionen, ökade möjligheter att ställa miljö-, klimat och hälsoskyddskrav vid offentlig upphandling samt ytterst genom ökad konsumentmedvetenhet.

ekonomiska styrmedel, minskat matsvinn, förnybara drivmedel i jordbruksproduktionen, ökade möjligheter att ställa miljö-, klimat och hälsoskyddskrav vid offentlig upphandling

Regeringens satsning på "Matlandet Sverige" är ytterligare ett viktigt steg på vägen för åtgärder som medvetandegör kostens påverkan på människa och miljö. Ett ökat samarbete mellan berörda aktörer såsom livsmedelsbranschen, lantbrukare och politiker är också viktigt.

Kristdemokraterna

Irene Oskarsson, Kristdemokraternas miljö- och jordbrukspolitiska talesperson

1. Några av de viktiga faktorerna vi identifierar är möjligheten att bibehålla de ekotjänster som ett aktivt lantbruk frambringar, både genom förnyelsen av och bevarandet av olika arters livsmiljöer. Att maten vi äter har producerats utifrån hög klimat- och djurhänsyn är en annan central faktor. Det är också angeläget att övergödningen av våra hav och vattendrag från läckande näringsämnen kan hejdas snabbare än det gör idag. Vi behöver också få tydliga märkningar som gör att vi vet under vilka villkor som livsmedlen är producerade. Detta för att vi som konsumenter ska kunna göra tydliga val.

2. Det behövs regler som sätter ramar för hur djurhållning ska bedrivas och som vägleder livsmedelsproducenterna till hållbar produktion i alla produktionsgrenar. Dessa regler behöver vara så likvärdiga som möjligt så att konkurrensförutsättningarna blir likvärdiga i Europa. Sverige har också visat att frivilliga samarbeten, som till exempel Greppa näringen, för att reducera utsläpp av näringsämnen i vatten, är en framgångsrik väg. Tragiken med matsvinn, där svenska hushåll slänger cirka 670 000 ton per år, gör att vi måste bli bättre på att se till att det inte uppstår. Flera saker behöver ske, mål har satts upp för insamling av det svinn som trots allt uppstår för att producera biogas och gödselmedel av det. Sverige har lyft möjligheten att undanta produkter med lång hållbarhet från märkningen med bäst före-datum. Konsumenter behöver också bättre upplysning kring hållbarhetsdatum, att inte se bäst före-dag som sista förbrukningsdag.

3. Utifrån bland annat satsningar på att ge kunskap till konsumenter om vilka produkter som har producerats under förutsättningar goda för miljön. Vi måste också se till att regelverk och rekommendationer inte missgynnar den miljövänliga produktion som vi har i Sverige.

**tragiken med matsvinn,
där svenska hushåll
slänger cirka 670 000 ton
per år**

Moderaterna

Johan Hultberg (M), riksdagens miljö- och jordbruksutskott

1. Vi måste konsumera hållbart och vi måste producera hållbart. Det svenska jordbruket och den svenska djurhållningen har kommit långt och har en förhållandevis låg miljöpåverkan. Fortfarande står dock jordbruket i Sverige för en stor del av våra klimatutsläpp och för näringsläckaget. Vi måste därför fortsätta utveckla produktionen för att minimera den negativa miljöpåverkan och för att sluta kretsloppen. Konkret handlar det om att allt från implementering av ny teknik till odling av fånggrödor, anläggning av våtmarker och om satsningar på forskning och teknikutveckling. Viktigt är samtidigt att stärka det svenska jordbruket då det aktiva brukandet är en förutsättning för den biologiska mångfalden, för att nå flera av våra nationella miljömål samt för att globalt bidra till en hållbar livsmedelsförsörjning till en snabbt växande befolkning. När det gäller konsumtionen är det oerhört viktigt att vi inte konsumerar mer än vad vi äter. Vi måste helt enkelt bli bättre på att ta vara på den mat som produceras. Globalt går ungefär ↓

2. Genom Landsbygdsprogrammet avsätter vi pengar till olika miljövårdande insatser. Till exempel är 8 miljarder kronor öronmärkta till miljöåtgärder, och 4 miljarder till ekologisk produktion, inom ramen för kommande landsbygdsprogram. Vi avsätter även pengar till särskilda skyddszoner runt åkermark för att främja den biologiska mångfalden. Andra viktiga styrmedel är utformningen av gårdsstödet och pris på utsläpp. Även projektet "Greppa näringen" är ett bra exempel på hur man i samverkan mellan myndigheter och näringsliv arbetar för minskade utsläpp av klimatgaser, minskad övergödning och säker användning av växtskyddsmedel.

Viktigt är också att jobba med att sprida kunskap och information om hur man som konsument kan minska sin egen miljö- och klimatpåverkan. Vi behöver en kunskapsöffensiv mot matsvinnet, vi behöver utveckla skolundervisningen och få genomslag för miljöbaserade kostråd. Centralt är också att kommuner och landsting tar sitt ansvar exempelvis genom att ställa

3. Det handlar om en kombination av många olika åtgärder. Grundläggande är arbetet med att sluta kretsloppen och skapa ett mer resurseffektivt jordbruk och få till en hållbar fiskeförvaltning. Det handlar också om att förändra vår konsumtion och använda såväl vår enskilda som den offentliga sektorns konsumentmakt som drivkraft. Växtförädling, forskning och utveckling är också fundamentalt viktigt, inte minst för att kunna klara livsmedelsförsörjningen i ett förändrat klimat.

allt från implementering av ny teknik till odling av fånggrödor

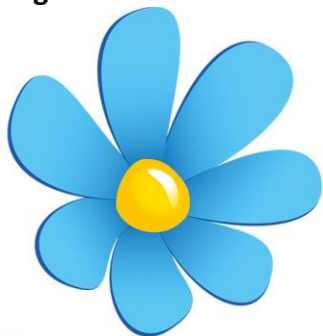
en tredjedel eller 1,3 miljarder ton livsmedel förlorade genom livsmedelskedjan och i Sverige går omkring var fjärde matkasse som vi bär hem i soporna. Detta enorma resursslöseri är fullständigt ohållbart. Matsvinnet måste helt enkelt minska men vi behöver också förändra vår konsumtion genom till exempel en mer säsonganpassad kost. Köttkonsumtionens stora klimatpåverkan måste vi också ta på allvar.

miljö-, klimat- och djurskydds krav vid upphandling och genom att jobba aktivt för att minska svinnet och för att servera mat som har en liten negativ miljö- och klimatpåverkan.

Köttkonsumtionens stora klimatpåverkan måste vi också ta på allvar

Sverigedemokraterna

Josef Fransson (SD), riksdagens miljö- och jordbruksutskott

1. Sverige har väldigt goda förutsättningar för att producera livsmedel med en internationellt hög miljöprofil där till exempel användandet av växtskyddsmedel är en bråkdel i jämförelse med andra europeiska länder. Tyvärr importerar vi allt mer av vårt livsmedel, vilket ger negativa effekter på helheten. Vi vill också se mer av naturbete, vilket är en resurs som är dåligt utnyttjad idag. Betande djur håller landskapen öppna, gynnar den biologiska mångfalden och kan genom sitt betande och trampande binda koldioxid i marken.

2. För att gynna det svenska mer miljövänliga jordbruket vill vi stötta våra bönder med till exempel djurvälferdsersättning och höjd återbetalning av dieselskatten. Vidare ger vi höjda anslag för forskning och utbildning på området.

stötta våra bönder med till exempel djurvälferdsersättning och höjd återbetalning av dieselskatten

3. Forskning, innovationer och teknikutveckling är vägen framåt. Det går med all säkerhet att radikalt minska användandet av både handelsgödsel och växtskyddsmedel genom datoriserade system och modern växtförädling, utan att riskera negativa miljöeffekter genom minskad avkastning.

Miljöpartiet

Helena Leander (MP), riksdagens miljö- och jordbruksutskott

1. Klimatmässigt spelar det större roll vilka livsmedel man väljer än var de produceras, även om flygfraktade livsmedel förstås inte är någon höjdare. Vegetabiliska livsmedel är i allmänhet betydligt mer klimatsmarta än animaliska. Klimatmässigt utmärker sig livsmedel från idisslare som särskilt utsläppstunga, men som vi ser det är det inget skäl att bara byta nötkött mot fläsk eller kyckling och tro att allt blir bra. Även bortsett från de djuretiska invändningarna mot dagens gris- och kycklinguppfödning så sparar vi både mark, energi och andra resurser genom att äta vegetabiliska direkt i stället för att låta dem passera genom ett djur först. I den mån idisslare betar på marker som inte går att odla – särskilt sådana som är beroende av bete för att bevara betesgynnade arter – är det något som delvis uppväger idisslarnas negativa klimatpåverkan jämfört med grisar och kycklingar. Vi förespråkar därför en kraftigt minskad köttkonsumtion, och rekommenderar den som väljer att äta kött att leta efter ekologiskt naturbeteskött. Tittar vi på ↓

2. Vi vill minska köttandelen i offentliga måltider med 25 % och öka ekoandelen till 50 % till 2020. Maten som köps in ska leva upp till minst samma miljö- och djurskyddskrav som vi ställer på de svenska bönderna. Med ett medvetet arbete mot svinn och med mat som lagas från grunden från klimatsmarta och säsonganpassade råvaror så kan miljöpåverkan minska ytterligare. För att underlätta för konsumenterna att göra medvetna val behövs kunskap som till exempel obligatorisk ursprungsmärkning i butik såväl som på restaurang. Precis som på andra områden krävs också ekonomiska styrmedel där matens miljöpåverkan speglas i priset. Hur detta exakt ska ske behöver utredas närmare, men för att inte bara flytta produktionen utomlands kan konsumtionsskatter på animaliska livsmedel vara att föredra framför klimatskatter i produktionen. Däremot är det snarare en fördel om styrmedel för ekologiska livsmedel läggs på produktionen, till exempel genom ett särskilt omställningsstöd för ekologisk odling, så att vi ökar den svenska produktionen av ekologiskt, som idag inte håller jämna steg med efterfrågan.

3. Från politiskt håll behöver vi sätta tydliga mål för Sverige och för enskilda kommuner och landsting om minskad köttkonsumtion, ökad andel ekologiskt, minskat svinn och så vidare. Utifrån detta får vi sedan kontinuerligt stämma av om de styrmedel vi har är tillräckliga eller om de behöver skärpas eller kompletteras med nya styrmedel. Långsiktigt behöver vi också förändra EU:s jordbrukspolitik så att bönderna inte får ersättning för hur stora arealer de har utan för vilken miljönytta de gör. Djurfabriker ska inte subventioneras!

tydliga mål för Sverige och för enskilda kommuner och landsting om minskad köttkonsumtion, ökad andel ekologiskt, minskat svinn

vegetabiliesidan så är kemikaliespridning, övergödning och utarmning av biologisk mångfald en utmaning. Mer ekologisk odling är en viktig strategi för att bryta detta. Ytterligare en viktig faktor som påverkar matens miljöavtryck är matsvinnet.

djurfabriker ska inte subventioneras!

Socialdemokraterna

Matilda Ernkrans (S), riksdagens miljö- och jordbruksutskott

1. Jordbruket har en del i Sveriges klimatpåverkande utsläpp av växthusgaser. Det är bland annat utsläpp av metangas från djur och lustgas från handelsgödsel. Jordbruket påverkar också den biologiska mångfalden negativt med kemikalieanvändningen, men även positivt med ökad biologisk mångfald genom att till exempel betande djur håller landskapet öppet. Kväve och fosfor från jordbruket skapar övergödning i hav, sjöar och vattendrag.

2. En ökad produktion av ekologisk mat kan minska livsmedelsproduktionens miljöpåverkan. Det kan också möta den på ökande efterfrågan som finns, så vi slipper importera mer ekologiskt. Svenskt jordbruk har i regel lägre miljöpåverkan än i andra länder och därför ser vi en miljövinst i att stärka den svenska livsmedelsproduktionen. Vi vill i bred samverkan starta ett projekt, Svensk Mat, för att stärka konkurrenskraften hos svensk livsmedelsproduktion. Vi vill använda landsbygdsprogrammet till att minska jordbrukets miljöpåverkan genom olika stöd, till exempel fångstgrödor som minskar övergödningen, stöd till biogasproduktion på gårdsnivå och ökade stöd för ekologisk odling. Vi vill också ha en långsiktig plan för att minska övergödningen och som en del i detta behöver jordbruket minska utsläppen av kväve och fosfor till hav, sjöar och vattendrag.

3. Vi kommer att ta fram en långsiktig och övergripande livsmedelsstrategi för vilken matproduktion som ska ske i Sverige och hur den ska anpassas till klimatförändringarna och våra nationella och internationella klimatåtaganden. Det handlar om att ta fram politiska åtgärder och strategier för utveckling av näringen, att tillvara ta konsumenternas intresse och att diskutera den svenska sårbarheten.

miljövinst i att stärka den svenska livsmedelsproduktionen

<p>Vänsterpartiet</p> <p>Jens Holm (V), riksdagens miljö- och jordbruksutskott</p>	<p>1. Kött- och animaliekonsumtionen påverkar miljön och klimatet mest. Det handlar både om direkta utsläpp av växthusgaser och om övergödning, för att ta två konkreta exempel, men också om hur vi långsiktigt ska kunna föda hela jordens befolkning med livsmedel på ett rationellt och hållbart sätt.</p> <p>Användningen av kemikalier och fossila insatsvaror medför också en stor miljöpåverkan. Där ser vi ökad användning av ekologiskt som en viktig åtgärd.</p> <p>» kött- och animaliekonsumtionen påverkar miljön och klimatet mest</p>	<p>2. Vi vill ha en handlingsplan för minskad köttkonsumtion, med ett konkret mätbart mål (vi föreslår en minskning på 25 % till 2020 jämfört med 1990 års nivåer). Vi vill se mer vegetarisk mat i offentlig upphandling och riksdag och regering ska aktivt understödja satsningar på mindre kött i skolor och annan offentlig verksamhet. Sverige ska verka för ett avskaffande av EU:s subventioner till animalieindustrin. Vi har också lagt fram strategin Hållbara matlandet Sverige, med mer pengar än regeringen och ett tydligt fokus på en ökad hållbar livsmedelsproduktion. Vi har också lagt fram konkreta förslag för mer ekologisk odling och konsumtion. Vi vill att 30 % av jordbruksmarken ska vara certifierat ekologisk och att minst 50 % av den offentliga konsumtionen ska vara med ekologiska varor till 2020. Vi har också omställningsbidrag för de som ställer om till eko.</p>	<p>3. Vi vill se gemensamt antagna målsättningar som sedan mynnar ut i en strategi för att minska livsmedelskedjans miljö- och klimatpåverkan. En minskad köttkonsumtion och mer satsningar på eko är bärande delar i detta.</p> <p>» vi vill ha en handlingsplan för minskad köttkonsumtion, med ett konkret mätbart mål</p>
---	---	--	---

Feministiskt initiativ

1. Fi menar att de främsta klimat- och miljöpåverkande faktorerna inom livsmedelsproduktionen och -konsumtionen är en omställning till ekologiska decentraliserade jordbruk. I och med detta skulle mängden kemikalier som skadar människa, djur och miljö reduceras i livsmedelsproduktionen. Decentralisering av matproduktion innebär minskad koldioxidbelastning genom reducerade transporter, en mer livskraftig landsbygd samt lättare att kontrollera bra djurhållning, vilket är något som Fi menar går hand i hand med ett mer ekologiskt hållbar matproduktion. God djurhållning med friska djur utan stresshormon och antibiotika innebär samtidigt nyttigare kött och mindre kemikalieanvändning. Vidare ser Fi med oro på den ökade köttkonsumtionen i Sverige och världen, på grund av den skadliga påverkan som denna har på klimat, miljö, människa och djur.

2. Fi vill införa politiska styrmedel för att påskynda övergången till en mer ekologisk och decentraliserad livsmedelsproduktion. Exempelvis vill vi införa skattelättnader för småskaligt ekologiskt jordbruk, införa skatter på matvaror som är extra skadliga för människa, djur och miljö (såsom kött), samt sprida objektiv information om vilken kost som är hälsofrämjande, och vilken som inte är det.

Fi ställer sig positiva till införandet av en köttskatt

3. Genom politiska styrmedel och informations-spridning. Fi anser att konsumenter måste ha information lätt tillgänglig för att kunna göra medvetna och aktiva val om sin livsmedelskonsumtion. Därför stödjer Feministiskt initiativ den av EU påbörjade processen för att all varuproduktion ska märkas utifrån resultat av livscykelanalys.

Fi ställer sig positiva till införandet av en köttskatt, eftersom dagens köttkonsumtion är negativ både för klimatet, för människans hälsa, för djuren i industrin och för människor i tredje världen.